

בני ישראל

תמונה ידועה היטב לכל קצין מיבנה. בן טובים יצא לתרבות רעה — גנב, התכרז לדירה, הקים כנופיית שודדים. האב האומלל והמכובד מוכה תהומה. כיצד קרה הדבר?

האם לא נתן לבנו את כל אשר חפץ? האם לא שלח אותו ללימודי ספר מצויין, ולי קייטנה טובה בחופש? האם לא שמר עליו מעני כל פגעי העולם? האם לא עמל קשה כדי להרוויח את הכסף שיסלול בפניו את הדרך בחייה? האם לא קנה לו זוג אופניים ביום הולדתו ה־13, ולא העניק לו דמי־כיס? **לעולם לא יבין האב המסכן כי הוא עצמו דחה את הכן לדרך הפשע — ואיך קרה הדבר.**

אולי שיקר האב לבנו שקר קטן, שקר בלתי חשוב, בקשר עם ענין של מה־בכך, אך שקר שהרס לפתע את עולמו של הילד. כי הילד לא הבחין בין שקר קטן וגדול. הוא רק ידע כי העולם, שהיה עד עתה מלא דברים בטוחים ויציבים, התמוטט לפתע, וכי עכשיו שום דבר שוב אינו בטוח — לא אהבת האב, לא בטחון הבית. ואולי קרתה לנגד עיני הילד טרגדיה מורחשת יותר — קרע בין אבא ואמא, אולי גרושין, או מעשה של רוע־לב מצד אחד ההורים. משהו נחרב, ששוב לא ניתן לי תיקון. משהו הבקיע את השריון שהגן על הנשמה הרכה. נעלם הבטחון, נעלם האמון העז. ובמקום שאין בטחון, שם משתלט הפחד, עולם החושך, עולם האימים שרק ילד יודע את כל מראותיו.

ההלם מליד את המחאה. הילד, המרגיש כי משהו וגזל ממנו, משהו חשוב אין לו תחליף לעולם, רוצה לנקום. לנקום באב, שבגד בו בצורה כה מרושעת. או באם, שאהבתה לא עמדה במח. ובגיל מבוגר יותר — בחברה כולה, התופסת את מקום האב והאם, שח קיה כוונים כחוקי האב, המזניחה את האיש כאב שהזניח את בנו.

זוהי הדרך הקלאסית אל הפשע — **דרבנו של הצעיר אל השודר** והאלימות, רכבה של הצעירה אל הפקרנות והיגאנות. כך נולד ה־פושע בשכונות־העוני. וכך, על אחת כמה וכמה, הוא נולד בשכונת־הפאר, מתוך משפחה מכובדת ומיוחסת, שנתנה לבן את הכל — מלבד הדבר האחד והיחיד שהיה באמת חשוב.

★ ★ ★

בני הטובים מהלכים אימים במדינה. בפעם הראשונה הרגיש בכך הציבור כאשר ירדה עליו מכת תלמיד־השמיניות — אותם צעירים מטופחים, בני העמל הבינוני, שגנבו ושדדו ישם ספורט.

בני טובים אחרים יושבים על ספסל־הנאשמים בפרשת רצח קסטנר, מטפרים לשופט טים ולציבור ספור מיועז על רצח שוביים ערבים חסרי־ישע מאחורי החזית, של גניבת מכוניות ויריות לשם פנטזיה, ועל מעשה מגואל־לבם שנעשה מחוסר עיסוק אחר.

ועתה, השבוע, הפרשה החדשה של בני הטובים שהתארגנו לכנופית שוד, שביצעו התנפלות אכזרית על צעירה אומללה שגורזמנה בדרבמו. יושבי כסות, שכניהם לשלחן של משוררים וסופרים, בניהם של אורחים מכובדים ובעלי עמדה בחברה.

הפסיכולוג שיתחור לחן חייהם הברסטים, ימצא שם, בלי ספק, את הסמנים של זעזוע בגיל רך, משבר בשנות הילדות, אולי קרע משפחתי — במקרה אחר — מקרהו של זאב אקשטיין — ניתן לחוקר־מקפד לעמוד על דמותו הרוחנית של הנאשם. הם שיתחור את הסיפור הטיפוסי — מחזה בגיל רך, הרגשה של חוסר אהבת־אם, והתוצאה: חוסר ה־גשת־הבטחון, הצורך למלא את החסר ב־שוין, בשאיפה להתבלט, ברגשי־נקמה.

זהו הצד האיש של הפרשה. אפשר היה להסתפק בו, ולהשאיר בידי הפסיכולוגים והשוכרים, אילו היו אלה כרשתי פרטיות. אולם מכת בני־הטובים הפכה זה מכבר לבעיה לאומית. כי היא אינה אלא סמטום למחאה הרבה יותר כללית, הרבה יותר

עמוקה, המכרכת בגוף הדור הצעיר. כמו ה־"חוליגאנים" של מוסקבה, ה־"טריבונים" של לונדון, ה־"חציר חזקים" של ברלין, ה־"רוצח־הריה ספורט" של ניו־יורק, תופעה שכל אחת מהן היא ביטוי למחלה לא־מית מסוימת ונפרדת, כן מהווים "בני־הטובים" של ישראל סמל ל־"משבר ישראלי עמוק ומובהק".

החברה הישראלית אינה רוצה לדעת זאת. שום אב אינו רוצה לדעת מה הסיבה האמיתית לפשעי בנו. כי הסיבה, המצויעה ב־אצבע מאשימה לעבר האב, עלולה להסיר את מנוחת־נפשן ושלחת־מצפונן היקרים מכל.

★ ★ ★

מחרת מזהמת־העצמות יצאו עורכי העולם הזה בכמה מאמרים, ש־הזהירו בפני המשבר שהציף את הנוער.

מנו נכס שאין לו תחליף: האמונה בעולם הקשישים, בדבריהם וכי מצוותיהם.

★ ★ ★

אות בלתי־ספורים גילו זאת לרוע מזלם: אי־אפשר לרמת ילד. אפשר ל־רמות את החכם שבמבקרים, את ה־זפיקה שבשופטים, את המנוסה שבחוקרים. אולם אי־אפשר לרמות ילד.

הילד מחונן בעין חרה שאינה מחסירה דבר, הרואה את הכל, וביחוד את אשר לא רוצים שי־יראה. לכל ילד יש איזון של מוסר קאניני, בעלת שמיטה מוחלטת, המבחינה גם בזיוף הדק ביותר.

הנוער הוא ילד קולקטיבי. יש לו אבא קולקטיבי, האומר לו להבחין בין טוב ורע. הנוער רוצה להאמין לאבא זה. הוא זקוק

נוער עברי, לאן?

לאותו אמן עיחר, כי הוא הנוסך עליו בטחון. הוא חי בעולם של אידיאליים מוח־לטים, של טוב מוחלט ורע מוחלט. ואולי לאותו יום כשנוער זה פוקח לפתע את עיניו, ומבחין באינסטינקט הטבעי שלו, שאינו טועה לעולם, שהוא מוקף ים של טובים. שדברי האבא הקולקטיבי היו מלי־צות ריקות וחלולות. שמעשי האבא הגדול סותרים את כל הטפותיו, שהדברים המקורי דשים ששמעם אינם אלא שקרים ציניים, אשר איש מבין המבוגרים אינו מתחס איהם ברצינות.

אכן, אוי לאותו יום — כי הי נקמה נוראה. זה היום בו מתמורט טמ עולם הילד הקולקטיבי, בו הי בנים הטובים ביותר הופכים ל־רעים ביותר, בו נוקמים בני־החטור בים בחברה שגזלה מהם את החום והבטחון של השלווה הנפשית.

★ ★ ★

הנוער הזה טובע בים של שקרים מוטכמים, והוא מ־מקש בעיניו לשוא חוק־מיבטחים אחד של אידיאל יציב, של ערך מוחלט.

הוא קורא על חלוקת הפרסים לסופרי ישראל במעמד גדולי המדינה. הוא נוטל לידיו את הספרים, והנה הם ריקים מרגש ש־אמת — ספיהם של מחדנים מבקשי שיכון ומישרה, שמכרו מזמן את זכות בכור

רתם הרוחנית תמורת גויד העדשים של השלמה נוחה.

הוא שומע כי הקיבוצים הם כליל השל־מות, החברה האידיאלית, המבוססת על זד צדק המוחלט, בו א־ש אינו מנצל את זולתו. והנה הוא רואה קיבוצים א־ה מתנפלים כ־עדת זאבים טורפים על האדמות אשר בעי־ליהם גרשו בכוח וללא פיצוי. הוא רואה מטוסים מפציצים מן החויר כבר לידותי, כדי למסור את אדמותיו לקיבוץ השכן. הוא רואה, ומשהו נשבר בקרבו.

הוא כמה בלבו לאוהבים שכולו טהור ו־צודק וְש־נא־עול. אך במקום ריח ה־היחוח של הק־רן על מזבח האהבה והצדק, עולה באפו הצחנה של הבורסה ה־הית, קרקור הספרים שחדרו לבית־המקדש ומזכירים את קודש הקדשים במחיר חוק־חזיר ות־ציב.

הוא פונה לעבר מה־היג המסלגות, שזתה בצמא את הדברים הרמים על בטחון המדינה וכיבוש השממה, על קיבץ גלויות ומיבצעי שיחורר וסוציאליזם גואל. ומעיו מתהפכים בקרבו בראותו את אותם המ־היגים יורדים מוכו־הנואמים וממהרים לחזר ה־שיבות, כדי לתבוע את חלק מפלגתם בשלל — השלל שנסחט מכיסיו תרמים תממים, בר־כות אותן סיסמות עצמן.

אי־אפשר לרמות את הנוער הי זה. הוא רואה את הכל. את כרי תות הסופרים המשכחים איש את רעהו כדי לכפות הדדית את ערי־וותם. את האדריכלים שאינם שרי־אפם אל שחקי־אגל, ואת הציירים שאין להם מה לומר. את ריקודר העם שהפכו לתרגיל עקר של התי־עמדות, ואת דבר־הבגדאל המעמדי־דים פני תרבות לאומית. את פגרי המליצות המתמרים להיות אידיי־אלים לאומיים. את ילקוטי־הכזבים שבא במקום הנביאים.

פעל א־ש־היה להתרגש למקרא טורו של משורר לאומי, שהרעיד את ימי הלב. להתלהב למראה שחקן יגול, שהטביע את אישיותו בדמות גיבור נעה. לכרוע ברך בפני מנהיג שהקריב את הכל על מובח אמונה טהורה. אולם עתה הפך ומשורר לרובר של כנופיה מושחתת, השחקן מטיף לחיסול דוברי־האמת, והמנהיג פוסק בגו־יית עכורות ואנוכיות.

היכן ימצא נוער זה את האיש שימשש לו מופת? איפה יבקש את הע־כים המוחלטים שאין הוא יכול להתקיים בער־ההגז והרי אינו יכול להסתפק בעסקן שהוא פחות גנב מרעהו, בסופר המשקר קצת פחות מיריבו.

★ ★ ★

שני נביאי ישראל נבאו. כי יבוא יום ושוב לא יטול בן בעתן אביו. "הנה ימים באים, נאום ה־... לא יאמרו עוד: אבות אכלו בוסר, ושיני בנים תקי־הינה. כי אם א־יש בעוונות ימות, כל אדם האוכל הבוסר תקהינה שיניו."

ואחרי ירימה חזר יהוקאל: "הנפש החר־טאת, היא תמות. בן לא ישא ב־הן, זאב, ואב לא ישא בעתן הבן. צדקת הצי־ק עליו תהיה, ורשעת הרשע עליו תהיה."

ימים אלה עו־ם רחוקים. האב אוכל בוסר ושיני הבנים קהות — כי האב מועצב את נפש בנו במעי־פרט, והאב הקולקטיבי.

זהו שורש מחמת של בני־הטובים. שופי־טים ושוטרים לא ירפאוה. הא לא תרפא עד אשר תקום בארץ חברה חשה של בני־מצפון, אשר יקבעו מחדש את הגבול בין טוב ורע, בין טובים חלולים וערכים מו־לטים, בין סיסמות רקובות ואידיאליים א־ר־מיים, ואשר יקיימו בנייהם את אשר יספן. **מתי? אדם הצמא למים יבקשם ביתר שקידה מאדם החלול את צמאונו.** הדור שהוליד את המחאה של בני־הטובים, סופו שיוליד מד־קרבו גם את הניצנים של מוסר חדש וצמרת מוסרית חדשה. הם יהיו בני־הטובים של מחר.